

Zdej ne bojo zamogli grunti in hisni posestniki, rokodelci in obertniki reči: de samó oni Cesarju davk plačujejo, — po tem patentu pride davk na vse, če imajo le toliko dohodkov, de v patentu postavljeni znesik dosežejo.

„Kakó pa se bojo ti dohodki skazali: kolikšni de so?“ Pri več dohodkih je znano, kolikšni so. Postavimo: Ta ali uni ima na kakšni grajšini, na kakšnim gruntu ali kje drugod 1000 gold. razposojenih ali vtabuliranih — ta šuma je tedaj znana. Ta ali uni vradnik, ta ali uni tehant, ta ali uni škof i. t. d. dobiva 1000, 2000, 3000 gold. i. t. d. létnega plačila, — to je tudi znano. Taki davki se bojo lahko določili. Kjer pa dohodki tako očitni niso, tam ne bo takó lahko resnični dohodek zaznamovati in davk od njega terjati. V tacih okoljšinah bo to vsacimu na vést dano, de bo sam — kakor na prisego — povédal: koliko vsi njegovi dohodki znesó. Če se bo skazalo, de je kdo kaj svojih dohodkov zamolčal, bo mogel potem trikrat več tistiga odrajtvila plačati, ktero je hotel od davka odbiti.

Létni dohodkini davk bo pa po znesku dohodka različen; od nekterih šum se bo plačevalo 5 gold. od sto — ali 1 groš od goldinarja; pri nekterih 1 gold. od sto in takó poredama naprej, takó de se nikoli višji davek ne bo odrajtvoval, kakor deset od 100.

Še nekaj zastran iména „Slovan“ ali „Slavjan.“

Kér so se nekteri gosp. jezikoslovci v pravdi: ali ima imé „Slovan“ ali „Slavjan“ veljati, tudi na „starožitnosti“ gosp. Šafarika opirali, ne bo napčno opomniti: kar v ti reči slavni J. Kollár (v knjigi „Sláva Bohyně a původ gmena Slawůw“ i. t. d.) svojimu prijatlu Šafariku ravno v odgovor na „starožitnosti“ piše, si prizadevaje dokazati, de je korenína iména našiga naroda boginja „Slava“, ktero so naši očaki še v svoji prvi domačii — v Azii — za boginjo ognja ali svitlobe častili, in po njenim možu Agni (oginj) jo tudi Agnaji (to je: ognjenka) imenovali.

Misli in dokazi gosp. Kollárja pa v kratkim to le obsežejo:

V starim svétu se je en narod od družiga skoraj le po svojih bogovih, ali po njih častenju razločil. Narod in bogoznanje (véra) sta se v tistih davnih časih sploh takó popolnoma zedinila in scelila, de se je obema vkup le eno samo imé dajalo. Takó so Brami, Bramani, Birmani po bogu Brahma: Budhisti po bogu Budha; Atenčanje po boginji Atene, i. t. d. imé dobili.

Kér je slavjanski narod v Azii, in tudi v Evropi od vsih strani take narode za sosede imel, ki so se po bogovih imenovali, nemore razumu in zgodovini nič bolj priležniga in primerjeniga biti, kakor de pri enakih okolišinah, vzrokih in šegah tudi na enakost začetja iména slavjanskiga naroda mislimo, de tedaj za resnico terdimó, de — kakor Bramani od častenja boga Brahma, Tevtonci (Nemci) od boga Tevta, Skandinavci od boga Skanda, — so tudi Slavjani od častenja boginje Slave svoje imé dobili.

Slava pa je (kakor gosp. Kollár na drobno razloži) po besedi in pomenu ravno Svaha ali Svava, namreč nekdanja staroindiška boginja luči ali ognja, in pomeni po svoji korenini tudi jasnost, svitlobo, bleskoto, — v daljim razumu pa še čast, mogočnost, veličanstvo, — kar se je še dosihmal v naših besedah: slava, slavni i. t. d. ohranilo.

Po tem takim imé „Slavjani“ pomeni po svojim izvirku práv za práv: častitelje luči ali

ognja (Licht- und Feuerverehrer); — kar sicer dan današnji, odkar je slavjanskemu narodu luč s. evangelja zasvetila, več ne veljá, pa vender toliko dokaže, de sinovi Slave že od nekdej niso temóte čislali.

Ravinski.

Pogled na Turško.

Večkrat se bère, de je Turški cesar tega in tega, svojih ljudi za pašeta z dvema ali trémi žimnicami (Rossschweifen) izvolil. Kaj je paša in kaj je žimnica? bo morebiti kak bravec vprašal. V „zgodnji Danici“ stoji kratko pa dobro razlaganje poména téh imén takóle:

Paša (beseda iz Perzijanskiga „pa“ noga, in „šah“ kralj, tedaj, nožni kralj, kraljev pri-nožnik, podpornik ali pomočnik) je častno imé cesarskih turških namestnikov, in vsih visocih deželskih (politiških) in vojaških častnikov.

Žimnica (Rossschweif) je pri Turkih častitljivo poslavljenje, in znamenje visoke časti ali službe. Je pa žimnica taka le: Na drogu ali sulici je nataknen pozlačen ali pa posrebernjen mescov krajic ali polomeseč, in od njega eden ali več narodno belih konjskih repov še z družimi žimnatimi pletenijami vred doli visi. Nek turški vojvoda, ko je bil bandero zgubil, se je namesto njega konjskiga repa poslužil; to je bil začetik žimnice. Car ima 7 žimnic, prvi pečavnik 5, pašeti jih imajo po 3, 2 ali 1, kakor je njih stopnja in čast.

J.

Novičar iz Ljubljane.

Za gotovo smo zvedili, de je vodja gimnazijalnih šol, gosp. Dr. Kleeman, ministerstvu úka prošnjo predložil, de naj ga pooblasti, odbor v Ljubljani sestaviti za napravo slovenskiga berila za 4 klase spodnjiga, in krestomatije za 4 zgornje klase gimnazija. Ta misel je velike hvale vredna, kér le takó, če se zvedeni možjé hitro dela lotijo, bomo dobili za prihodnje léto nove šolske bukve. Léto je kmalo pri kraji, in če se pridno ne dela, se nič ne opravi. — Šola za kirurge v Ljubljani se ne bo več začéla, kér ministerstvo hoče pri svojim sklepu ostati, de imajo po celim Avstrijskim šole za kirurge sčasama jenjati. Ljubljana je prišla prva na versto; de se pa potrebnosti kirurgov v okom pride, je dovolilo ministerstvo, de naj se 8 šolskih štifting napravi po 120 gold., de zamorejo s tem Krajci v Gradec iti, kjer ta šola še obstoji. Kmaló se bomo tedaj Krajci z vsim v druge dežele preselili; generalno prokuracijo in vikši sodništvo imamo na Koroškem, slovenske pravoslovne šole imamo v nemškem Gradcu, zdej pa tudi kirurgijo ravno tam. Ljubljana in Krajnska dežela — zavoljo lanjskiga zaderžanja toliko hvaljena — naj se zdej pokloni Celjovcu in Gradcu! Sicer beremo zdej, de se na Dunaji posvetuje ali pride vseučiliše v Ljubljano ali v Zagreb? Izid tega posvetovanja se vé de ne bo drugačin, kakor de pride-mo s tretjim koncam v Zagreb. Noben Slovenec se ne bo pritožil, ako se vseučiliše v Zagrebu napravi za potrebe velike horvaške in dalmatinske dežele — tode če imajo vsi drugi narodi svoje vseučiliša, bi imeli tudi Slovenci eno imeti po svoji potrebi. Takó je lanjsko ministerstvo zagotovilo v svoji osnovi prihodnjih vseučiliš, de se bo pri njenih napravah na mnogoverstne narode gledalo — oj, sladke sanje! Pa kdo se zdaj še Slovencev spomni! Lani so bili spoštovani in povzdigovani, ko so bili v sili terdna zagojzda zoper pripravljane Avstrii sovražnih prekucij krog in krog — kdo zdej ta „Juvel“ posebno porajta! Zdej se le spet „separatisti“ imenujejo, če se za enake pravice, kakorsne drugi narodi imajo, glasijo, akoravno so v nar nevarnišim času očitno pokazali, de njih „se-

paratismus“ obstojí le v brambi avstrijskiga cesarstva. In ti bela Ljubljana, kaj ti bo prihodnjič še ostalo, ko bo železnica v 3 létih memo tebe derčala? Kdor nima veliko zgubiti, tega tudi majhna zguba težko stane. In kdo Ljubljano pozná, vé, de ona nima veliko zgubiti brez občutljive škode. Nihče se tedaj ne more čuditi, če — kamor koli v Ljubljani in po deželi gré — eno-glasne pritožbe sliši, de tisti možjé, kateri bi imeli za prid svoje dežele skrbeti, si za-njo clo nič ne priza-devajo, akoravno vidijo, de vse druge dežele za svoj prid delajo, kar koli morejo. —

Novičar iz mnogih krajev.

Presvitli Cesar so dali novo svetinjo za vojaške zasluge napraviti, ktero bojo za zdej v poslednjih vojskah pohvaljeni oficirji dobili, prihodnjič pa tudi drugi; ta svetinja je sreberni križ z rudečim okrajkom, in na nji stoji zapisano „Verdienst“, to je, zasluga. — Oče in mati našiga Cesarja sta imela 4. tega mesca sreberna poroko (25. létniga zaročenja); pri ti priložnosti sta dala 625 gold. takim revnim zaročnikom podariti, ki so v enakim stanu in hočejo 25. zaročenje praznovati. — Na Ogerskim je bila unidan avstrijska vstava sploh razglašena, zato kér je bila dosihmal le v tistih krajih na znanje dana, ki so bili v oblasti avstrijskiga vladarstva. Ravno tisti dan je dal komandant Haynau tudi odpušenje vsim tistim na znanje, ki so na eno léto k ječi obsojeni bili. — Blizo 3000 Ogrov, ki so s Košutam na Turško pobegnili, se je vernilo v domačijo nazaj, zato kér je general Hauslab vsim prostakam noter do feldvebeljna zagotovil, de se jim ne bo nič zgodilo; le tisti, ki so za vojaški stan pripravi, morajo v avstrijsko armado stopiti. — Košuta pričakujejo v Londonu. Bem je pa nek zares od Turškiga cesarja za Mumt-Pašeta izvoljen. — V Presburgu razsaja hudó pasja stekljina; veliko ljudi je bilo že vgriznjenih. — V Günsu bojo 12 tistih Ogerskih trinogov obesli, ki so lani ravno tam veliko bolnih in vjetih Horvatov takó neusmiljeno ob življenje djali. — 31. dan preteč. mesca je prišel cesarski patent za Horvaško, Slavonsko in Primorsko na svitlo, po katerim bo prihodnjič tudi tukaj, kakor po družih avstrijskih deželah, na podlagi stanovitniga katastra grunti in hišni davk vpeljan. — Spet je prišlo 120 centov srebra na Dunaj iz Hamburga; 600 delavcov dela v denarni kovačnici, in 15 mašin je noč in dan za kovanje drobža v téku; vsak dan naredé za 30—36000 gold. šestice — za 3000 gold. pa krajcarjev. — Vravnavo novih srenj po celim cesarstvu se bo po nar novejšim ukazu še le takrat začela, kadar bojo nove politiške gospóske vstanovljene. — Pervi zvezik noviga lista avstrijskiga državniga zakonika in vladniga lista je prišel te dni na svitlo; vse postave so v 10 jezikih natisnjene, ki se v našim cesarstvu govoré, namreč: v nemškem, laškem, madžarskim, českim, poljskim, rusinskim, slovenskim, serbsko-ilirskim s serbskimi čerkami, serbsko-ilirskim z latinskimi čerkami, in pa v romanskim (moldavsko-vlaškim). — Kakor slišimo, se odbor na Dunaj poklicanih Slovanov za napravo politiškiga in pravdoslovskiga pravorečja veselo napreduje; zares neprecenljivo zaslugo si je s tem poklicam minister Bach za napredek in obveljavo slovanskih jezikov pridobil. — Zdravje ministra Stadiona se boljša, in kér mu Gräfenberg takó dobro dene, misli grof tudi čez zimo tam ostati. — Minister Thun je predložil presv. Cesarju začasno vstanovljenje šolskih svetovavcov za vsako deželo, kateri bojo kmalo izvoljeni. — Nadvojvoda Janez je nekoliko po Belgii popoto-

val, je pa 29. kozoperska spet v Frankobrod nazaj prišel. — Celjska deputacija, ki je šla na Dunaj za prestavo krožne vlade iz Marburga v Celje prosit, ni mende nič opravila. — Kolera je večidel jenjala v Terstu. — Krompir je létas v Ameriki večidel pognil. Pred dvema létama, ko je gnjilina hudo pri nas v Evropi razsajala, je bilo splošno vpitje, de se je naš krompir popolnoma zvergel in de moramo po noviga v Ameriko iti. Létas je ravno narobe. Unidan so Amerikanci iz Evrope (Halberstadt) 2 ladji krompirja nakupili, de ga bojo v Ameriki sadili. — Sv. oče papež se mislijo — po oznanilu nekterih časopisov — spet v Gaeto nazaj podati. — Stan predsednika francoske republike je od dné do dné čudniši; berž ko ne, bo med dvema stolama na tléh obsedel. Novo ministerstvo se v Parizu napravlja; kakšno de bo, in kakó dolgo se bo deržalo, se še ne vé.

Oznanilo

velkiga zbora kmetijske družbe v Ljubljani.

20. dan tega mesca, to je v torek po sv. Liza-beti, bo velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani. Silno imenitne reči se imajo v tem zboru pomeniti in skleniti, tedaj povabi družbini odbor častite ude, bližnje in daljne, de naj obilno pridejo k temu zboru, v katerim se bojo sklenile: poddružnice kmetijske družbe, pre-naredba družbinih postav po potrebah sedanjiga časa, posebno zastran nemškiga létopisa (Annalen) in za-stran kakiga létniga doneska v denarji, ki bi ga tudi udje naše kmetijske družbe, kakor je pri družih kmetijskih družbah navadno, v družbino denarnico za mnoge potrebe prihodnjič odrajtovali; dalje bo prišlo v pomén in sklep naprava šol za kmetijstvo na kakšnih večih in posebno dobro obdelovanih gruntih. De se bo učencam, ki bodo take kmetijske šole obiskali in se dobro zadržali, pripomoč živeža za čas njih úka podelila, se bojo nar pridnišim létne dá-ríla (Stipendien) vstanovile. Kér naša dežela nima veliko lastniga premoženja, in kér so premije za ko-nje že zdavnej tudi v družih deželah kot zaveržen denár spoznane in odpravljene, je ministerstvo sklenilo, de imajo tudi pri nas te konjske premije nehati, in de se ima ta denár na šole kmetijstva obrniti. Naprava šol za kmetijstvo se bo po tem takim lože vstanovila; kakó pa naj se ta reč izpelje in kje naj se take šole napravijo, je tudi sklepu tega zbora prepušeno. — Dalje se bo v tem zboru govorilo, kakó naj bi se za povzdigo murbine in židne reje vsako léto 10 tavžent murbinih drevésic iz družbiniga verta na Poljanah brez plačila pridnim in menj premožnim kmetam podarovalo. Tudi zastran nove kovaške in živinozdravilske šole se bo še kaj pogovorilo i. t. d.

Iz vsiga tega se vidi, de je potreba, de práv veliko udov v ta zbor pride, ki bojo v imenitnih rečéh govoriti in skleniti imeli.

Odbor krajske kmetijske družbo v Ljubljani 2. listopada 1849.

Pogovori vredništva.

Gospodu Li. iz Štajarskiga: Mi smo z Vami v tisti zá-dévi, kí ste jo nam v dopisu 20. p. m. na znanje dali, popol-nama edinih misel, in »Novíce« so, kakor véste, v ti reči že toliko pisale, de se nam že merzi, še več od tega govoriti; tedaj nam ne boste za zlo vzeli, ako tudi Vaših rodoljubnih opo-minov ne natisnemo. Počakimo enmalo, saj bomo kmalo vidili: kakšni kruh bo iz te moke. — Gospodu L. Resničoviču v Ljubljani: Clo nič upanja nimamo, de bi spreobrnili slovenske pisavce, katerim je taka zares graje vredna soderga »ne ilirskih, ne ru-skih, ne serbskih, nar menj pa po slovenski slovniči skovanih besed« draga; slovnišk prepír bi se znal spet vnéti in Bog nas obvari, de bi mógli spet a b c jezdariti! Tedaj nam tudi Vi, častiti gospod, ne boste zamerili, de denemo tisti sostavek samo iz tega vzroka na stran.